

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
д. філолог. н., професор
_____ В.Д. Шинкарук

« » 06. 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засідання кафедри педагогіки
Протокол №22 від «04» 06. 2020 р.

Завідувач кафедри

_____ Р. В. Сопівник

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ»**

Галузь знань: 01 «Освіта / Педагогіка»

Спеціальність: 015 «Професійна освіта»

Спеціалізація: 015.37 «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»

Освітньо-професійна програма: «Професійна освіта. (Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства)»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: д-р. пед. н., доцент кафедри педагогіки Толочко С. В.

Київ – 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	01 «Освіта / Педагогіка»	
Спеціальність	015 «Професійна освіта»	
Спеціалізація	015.37 «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»	
Освітньо-професійна програма	«Професійна освіта (Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства)»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	
Семестр	5	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	60 год.	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	4 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати навички педагогічної діяльності, сприяти збагаченню педагогічного досвіду майбутніх викладачів, поглибити знання з педагогіки і психології, інноваційних педагогічних технологій, культури педагогічного спілкування; формування практичних умінь і навичок майстерності викладання, педагогічної культури та ерудиції.

Завдання ознайомлення з педагогічною майстерністю викладача вищої школи; особливостями педагогічної техніки; майстерністю педагогічного спілкування; особливостями взаємодії викладача та аудиторії.

Унаслідок вивчення дисципліни «Основи педагогічної майстерності» студенти набувають **знань** :

- сутності та особливостей педагогічної діяльності викладача ЗВО;
- визначення педагогічної майстерності та її компоненти;

– загальні ознаки театрального та педагогічного мистецтва, принципи системи К.С.Станіславського та її особливості;

– особливості педагогічної техніки, її внутрішні та зовнішні компоненти;

– шляхи оволодіння педагогічною технікою;

– зміст, структуру та стилі педагогічне спілкування;

– проблеми взаємодії викладача та аудиторії;

– ознаки мовної культури викладача;

умінь:

– здійснювати аналіз педагогічних ситуацій;

– розв'язувати педагогічні задачі;

– ідентифікувати професійні якості ідеального педагога з власними;

– прогнозувати результат навчального та виховного процесу;

– адекватно сприймати і розуміти стан вихованця;

– активно впливати на співрозмовника (динамізм педагога);

– чітко, логічно, виразно висловлювати свої думки (дидактичні вміння);

– переконувати, використовуючи вербальні та невербальні засоби впливу;

– прогнозувати наслідки спілкування;

– раціонально моделювати та здійснювати самоконтроль власної поведінки;

– контролювати дихання, знімати м'язеве напруження;

– підтримувати естетику зовнішнього вигляду;

– виявляти педагогічний такт; керувати увагою та добирати прийоми активізації уваги студентів;

– регулювати міжособистісні стосунки вихованців;

Компетентностями, якими повинен володіти здобувач після вивчення дисципліни, є:

– здатність працювати у колективі та команді;

– здатність до критики та самокритики;

– здатність до оволодіння сучасними знаннями з метою самовдосконалення та розвитку загальної та професійної культури;

– здатність до творчої діяльності та системного мислення;

– здатність налагоджувати контакт у спілкуванні зі студентами, батьками (особами, які їх замінюють), колегами;

– здатність розробляти та реалізовувати стратегії, тактики і техніки взаємодії з людьми, заснованих на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень, організовувати спільну діяльність для досягнення суспільно значимих цілей, орієнтованих на прогрес;

– здатність володіти ораторським мистецтвом, навичками публічної презентації результатів роботи, вміннями обирати відповідні форми і методи презентації;

– здатність застосовувати основні теорії та методології у навчальній та практичній педагогічній діяльності.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

– повного терміну денної (заочної) форми навчання;

– скороченого терміну денної (заочної) форми навчання;

Змістовий модуль I. Педагогічна майстерність викладача

Тема лекційного заняття 1. Основні теоретичні положення

Визначення педагогічна майстерність. Рефлексія. Виявлення протипоказань до педагогічної діяльності викладача. Визначення рівнів оволодіння педагогічною майстерністю.

Тема лекційного заняття 2. Сутність педагогічної діяльності викладача
Суспільна значущість професії викладача, її функції. Обов'язки викладача, його професійні функції. Поняття педагогічної діяльності, її структура.

Професійно-педагогічна діяльність як мета-діяльність. Особливості педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу.

Тема лекційного заняття 3-4. Педагогічна майстерність викладача та її елементи

Педагогічна майстерність викладача та ступені її розвитку. Провідні складові педагогічної майстерності. Педагогічні здібності та уміння. Педагогічна техніка викладача. Самовдосконалення викладача.

Тема лекційного заняття 5. Педагогічна майстерність, як мистецька дія
Педагогіка і мистецтво. Принципи «Системи Станіславського». Спільне та відмінне в діяльності актора і педагога.

Змістовий модуль II. Майстерність педагогічного спілкування

Тема лекційного заняття 6. Зміст педагогічного спілкування

Поняття педагогічного спілкування, його особливості, функції, види. Педагогічне спілкування як діалог. Діалогічне педагогічне спілкування. Контакт у педагогічному діалозі.

Тема лекційного заняття 7. Техніка саморегуляції психічного та фізичного стану

Педагогічні аспекти саморегуляції психічного та фізичного стану. Уміння керувати своїм станом як професійне вміння викладача. Характеристика методів саморегуляції. Суть та роль аутогенного тренування (АТ) у викладацькій діяльності. Релаксація та самонавіювання. Техніка виконання вправ на релаксацію та самонавіювання.

Тема лекційного заняття 8. Структура та стиль педагогічного спілкування

Структура педагогічного спілкування. Стиль педагогічного спілкування. Конфлікт у педагогічній взаємодії.

Тема лекційного заняття 9. Комунікативна, перцептивна та інтерактивна сторони педагогічного спілкування

Визначення поняття «комунікативність», «доброзичливість». Складність професійно-педагогічної комунікації. Характеристика перцептивної сторони педагогічного спілкування. Увага й увава викладача. Способи комунікативного

впливу: переконування і навіювання. Взаємозв'язок переконування і навіювання як способів педагогічного впливу. Стратегії взаємодії у спілкуванні як характеристика інтерактивного компонента педагогічної взаємодії.

Змістовий модуль III. Взаємодія викладача та аудиторії

Тема лекційного заняття 10. Проблеми взаємодії викладача та аудиторії
Взаємодія з аудиторією. Ознаки аудиторії, їх урахування в організації взаємодії викладача та аудиторії. Об'єктивні перешкоди контакту викладача й аудиторії та їхнє врахування в організації аудиторії.

Тема лекційного заняття 11. Техніка переконання.

Психолого-педагогічні вимоги до переконання. Умови ефективності переконуючої дії викладача. Шляхи побудови переконуючої дії.

Тема лекційного заняття 12. Техніка мовлення викладача

Поняття й категорії техніки мовлення. Інтонація. Інтонаційно-виразні засоби мовлення. Логіко-інтонаційний аналіз мови. Мовні ноти. Провідні ознаки мовленнєвої культури викладача. Образність мови та засоби її створення.

Тема лекційного заняття 13. Імідж викладача та акторська майстерність. Культура мови педагога

Поняття про імідж викладача та акторську майстерність. Загальні ознаки мовної культури викладача. Мовна норма. Ясність. Як навчитися точності висловлювання? Образність мови: поняття, зміст, роль, засоби створення образності.

Тема лекційного заняття 14. Самовиховання педагога – шлях формування педагогічної майстерності

Роль самовиховання у професійному становленні особистості педагога.
Характеристика основних етапів самовиховання. Прийоми самовиховання.

Тема лекційного заняття 15. Розвиток творчих здібностей викладача
Суть педагогічної творчості. Роль інтуїції у творчій діяльності викладача. Умови розвитку творчих здібностей викладача.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	3	4	5	6	7	8	9	10	
Змістовий модуль I. Педагогічна майстерність викладача									
Тема 1. Основні теоретичні положення	1	8	2	2	4				
Тема 2. Сутність педагогічної діяльності викладача	3	8	2	2	4				
Тема 3. Педагогічна майстерність викладача та її елементи	5	8	2	2	4				
Тема 4. Педагогічна майстерність як мистецька дія	7	8	2	2	4				
Разом за змістовим модулем I		32	8	8	16				
Змістовий модуль II. Майстерність педагогічного спілкування									
Тема 5. Техніка саморегуляції психічного та фізичного стану	9	8	2	2	4				
Тема 6. Структура та стиль педагогічного спілкування	11	8	2	2	4				
Тема 7. Культура і стиль мови	13	8	2	2	4				
Тема 8. Комунікативна, перцептивна та інтерактивна сторони педагогічного спілкування	15	8	2	2	4				
Разом за змістовим модулем II		32	8	8	16				
Змістовий модуль III. Взаємодія викладача та аудиторії									
Тема 9. Проблеми взаємодії викладача та аудиторії	17	8	2	2	4				
Тема 10. Техніка переконання	19	8	2	2	4				
Тема 11. Техніка мовлення викладача	21	8	2	2	4				
Тема 12. Педагогічна майстерність вирішення конфліктних ситуацій	23	8	2	2	4				
Тема 13. Імідж викладача та акторська майстерність. Культура мови педагога	25	8	2	2	4				
Тема 14. Самовиховання педагога – шлях формування педагогічної майстерності	27	8	2	2	4				
Тема 15. Розвиток творчих здібностей викладача. Педагогічна акмеологія	29	8	2	2	4				
Разом за змістовим модулем III		56	14	14	28				
Разом за дисципліну		120	30	30	60				

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Особливості педагогічної діяльності викладача	2
2.	Сутність педагогічної майстерності викладача	2
3.	Увага та спостережливість як основа інноваційної діяльності викладача	2
4.	Уява – джерело педагогічної діяльності	2
5.	Техніка саморегуляції психічного та фізичного стану	2
6.	Основи мимічної та пантомимічної виразності педагога	2
7.	Дихання й голос як елементи педагогічної техніки.	2
8.	Розвиток уміння виразного мовлення як засобу педагогічного впливу	2
9.	Техніка розв'язування педагогічних задач	2
10.	Техніка педагогічного спілкування	2
11.	Техніка переконання	2
12.	Розвиток творчих здібностей викладача	2
13.	Самовиховання педагога – шлях формування педагогічної майстерності	2
14.	Конкурс педагогічної майстерності	4

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено робочим навчальним планом	

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентів

Перелік питань з дисципліни «Основи педагогічної майстерності»

1. Структура творчого педагогічного процесу.
2. Що характеризує форми і методи розвитку педагогічної творчості учителя?
3. У яких напрямках здійснюється діяльність соціального педагога в загальноосвітньому закладі?
4. Які види соціальних послуг надає учням та їхнім батькам соціальний педагог у загальноосвітньому закладі?
5. Розвиток ідей В. Сухомлинського з формування творчої особистості в педагогічній теорії.
6. Розвиток ідей В. Сухомлинського з формування творчої особистості в концептуальних підходах до реформування освіти.
7. Розвиток ідей В. Сухомлинського з формування творчої особистості в концептуальних підходах до формування освіти.
8. Що таке внутрішня концепція розумових і фізичних здібностей педагога на досягнення дидактичної та виховної мети?
9. Що таке зовнішня педагогічна техніка та її характеристики?
10. Охарактеризуйте мовні (вербальні) засоби педагогічної техніки.
11. Як визначається термін “педагогічне мовлення”?
12. Охарактеризуйте психологічні особливості педагогічного мовлення.
13. Охарактеризуйте діалогічність педагогічного мовлення.
14. Дайте порівняльну характеристику використання мовних і комунікативних засобів з різною орієнтацією (діалогічною чи монологічною).
15. Охарактеризуйте функції педагогічного мовлення: дидактичну, експересивну, перцептивну, сугестивну, організаторську, науково-пізнавальну, комунікативну.
16. Охарактеризуйте структуру педагогічного мовлення: інформаційний компонент, виразний компонент, впливовий компонент.
17. Які особливості педагогічного мовлення?
18. Охарактеризуйте джерела формування педагогічного мовлення: особистий досвід вчителя, наслідування традицій, навчання, самоосвіта.
19. Наведіть допоміжні засоби педагогічного мовлення.
20. Назвіть методики розвитку вмінь і навичок педагогічного мовлення.
21. Охарактеризуйте дикцію як елемент педагогічної техніки.
22. Особливості образного мислення.
23. Образ у мистецтві театру.
24. Педагогічна майстерність як театр одного актора.
25. Театральна педагогіка С. Станіславського.
26. Театральні принципи: принцип життєвої правди, принцип ідейної спрямованості, вчення про надзавдання, принцип дії підґрунтя переживання й матеріалу для творчості, принцип органічної творчості, принцип творчого перевтілення в образах та їх роль у діяльності педагога.
27. Послідовність творчих процесів у діяльності педагога: воля, шукання.
28. Сумісність професійних якостей, які необхідні в акторській та педагогічній діяльності.

29. Теорія П. В. Симонова про фізіологію емоцій та акторське перевтілення.
30. Сутність поняття “спілкування”, “педагогічне спілкування” та їх характеристика.
31. Види, рівні, функції та їх етичні форми спілкування.
32. Структурний аналіз спілкування.
33. Моделі комунікації (лінійна, інтерактивна, транзакційна).
34. Основні різновиди педагогічного спілкування.
35. Контакт у педагогічному спілкуванні.
36. Особистість учителя як інструмент впливу в педагогічній взаємодії.
37. Характеристика перцептивної сторони педагогічного спілкування.
38. Увага та ува вчителя.
39. Інтерактивні форми соціально-педагогічної діяльності.
40. Стратегії взаємодії у спілкуванні як характеристика інтегративного компонента педагогічної взаємодії.
41. Технології розробки та впровадження соціальних проєктів.
42. Індивідуальна педагогічна бесіда як модель діалогічної взаємодії.
43. Забезпечення психологічного контакту на початку бесіди.
44. Головні психологічні концепції, форми прояву та засоби вирішення.
45. Індивідуальна педагогічна бесіда як модель діалогічної взаємодії.
46. Забезпечення психологічного контакту на початку бесіди.
47. Методика контактної взаємодії як технологія забезпечення контакту.
48. Етапи моделювання.
49. Роль невербальних засобів.
50. Майстерність організації педагогічної взаємодії в навчанні.
51. Прийоми педагогічної взаємодії.
52. Техніка взаємодії у процесі аналізу проблеми та пошуку її розв’язання.
53. Суспільне значення професії педагога та його діяльність.
54. Структура педагогічної діяльності.
55. Мета діяльності: за спрямуванням – дидактична, виховна; за обсягом і тривалістю – вихідна, конструктивна, оперативна; за важливістю та послідовністю – стратегічна й тактична, основна й побічна, першочергова й другорядна.
56. Предмет діяльності: загальний – нормативний курс, навчальний курс, спецкурс.
57. Способи, дії, прийоми педагогічного впливу: постановка питання, виклад нового матеріалу, актуалізація опорних знань студентів, створення проблемної ситуації, пояснення, роз’яснення, аргументація, доцільних варіантів вирішення завдання, унаочнення, загальні висновки.
58. Способи заохочення й стимулювання студентів у ЗВО.

**Тестові завдання для підсумкового контролю знань з дисципліни
«Основи педагогічної майстерності»**

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОКР «Бакалавр» напрямок підготовки/ спеціальність Професійна освіта Соціальна робота	Кафедра педагогіки <hr/> 2019-2020 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни Основи педагогічної майстерності (екзамен)	Затверджую Зав. кафедри <hr/> (підпис) Р.В. Сопівник 2019 р.
Екзаменаційні питання			
1. Поняття педагогічної майстерності.			
2. Педагогічна задача й педагогічна ситуація.			
Тестові завдання різних типів			

Тестові завдання різних типів

(максимальна оцінка 10 балів за відповіді на тестові завдання)

1. Визначте основні напрямки роботи з емоційного налаштування перед заняттям:

- а) звернення до матеріалу заняття;
- б) «Надзавдання» заняття;
- в) створення позитивної установки;
- г) самонавіювання.

2. **Визначте види дистанцій, на якій можуть знаходитися партнери по спілкуванню:**

- а) інтимна, особистісна;
- б) соціальна, формальна;
- в) публічна;
- г) неформальна, ділова.

3. Елементами зовнішньої техніки вчителя є:

- а) вербальні(мовні);
- б) невербальні(міміка, пантоміміка);
- в) матеріальні(обладнання, меблі, ТЗН тощо);
- г) нематеріальні(методи, прийоми, форми, види роботи з учнями).

4. **Виразальні рухи всього тіла або окремої його частини - це:**

- а) пантоміміка;
- б) темп мовлення;
- в) інтонація;
- г) жести.

5. Жести вчителя мають бути:

- а) стриманими;
- б) насиченими;
- в) природними;
- г) відповідати особистості, думці вчителя.

6. **Виразальні рухи м'язів обличчя - це:**

- а) пантоміміка;
- б) міміка;
- в) жести;
- г) інтонація.

7. **Комунікативна взаємодія педагога зі учнями, батьками, колегами, спрямована на встановлення сприятливого психологічного клімату, психологічну оптимізацію діяльності і стосунків це:**

- а) комунікативний процес;
- б) професійне педагогічне спілкування;
- в) навчально-виховний процес;
- г) комунікація.

8. **Головними ознаками педагогічного спілкування на суб'єкт-суб'єктному ґрунті є, де вчитель і учень:**

- а) виступають активними учасниками педагогічного процесу, здійснюють вплив один на одного,

де визнається право учня на власну думку, позицію;
б) активним є лише вчитель, який впливає на учнів, керує їхньою діяльністю, нав'язує свою точку зору, а учням при цьому відводиться пасивна роль;
в) авторитарна позиція викладача;
г) на думки, інтереси, побажання учнів не звертається увага вчителя.

9. Ознаки функціонально-рольового спілкування викладача:

а) суто ділове, стандартизоване;
б) відкрите;
в) обмежене вимогами рольової позиції;
г) особистісно-орієнтоване.

10. Знайдіть правильне співвідношення функцій

а) пізнання особистості
б) інформаційна
в) організація взаємодії
г) самоствердження
д) експресивна

педагогічного спілкування:

1. Вчитель повідомляє учням необхідну інформацію на уроках і в позаурочний час, сприймає інформацію від учнів;
2. Спілкуючись з учнями, педагог має можливість більше про них дізнатися, краще пізнати кожную дитину;
3. Завдяки висловленню власних міркувань, оцінці явищ, доведенню своєї точки зору на певні питання відбувається усвідомлення учнем та вчителем свого "Я", тобто, самоствердження;
4. У процесі спілкування педагог має можливість організувати учнів на роботу на уроці, на участь в позаурочних заходах);
5. Учасники спілкування співпереживають один одному, що сприяє встановленню ефективних взаємовідносин, суб'єкт-суб'єктної, особистісно-орієнтованої взаємодії між вчителем та учнем.

8. Методи навчання

У процесі оцінювання знань студентів використовуються такі методи діагностики:

- усне опитування (фронтальне, індивідуальне);
- самостійні роботи у формі тестування та розгорнутих відповідей на запитання;
- творчі завдання;
- метод моделювання;
- метод проектів;
- робота в групах;
- тестові завдання;
- редагування текстів різних жанрів;
- підготовка рефератів та доповідей;
- самостійні письмові роботи;
- аналіз власних і чужих публічних виступів та самостійне оцінювання,
- складання запитань до теми чи розділу;
- модульний тестовий контроль;
- самоконтроль.

9. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів перевіряються з використанням поточного і підсумкового контролю. Для контролю засвоєння навчального матеріалу у рамках аудиторної роботи проводиться усне опитування, перевіряється виконання домашнього завдання студентами, проводяться поточне тестування. У кінці

кожного модуля проводяться модульні контрольні роботи. У кінці семестру студенти пишуть підсумкову контрольну роботу (іспит).

Під час діагностики знань студентів потрібно враховувати обсяг інформації, оперування поняттями, категоріями, фактами, основними теоріями, законами, закономірностями й принципами, ступінь їх пізнання, здатність до систематизації та узагальнення, що передбачає:

- пізнання й визначення понять, розуміння їх сутності, розкриття змісту, встановлення сукупності зв'язків і залежностей між окремими частинами й цілим тощо;

- виокремлення головного, актуальних теоретичних проблем, усвідомлення їхньої глибини та визначення шляхів розв'язання;

- розуміння законів, закономірностей, принципів, концепцій;

- здатність до узагальнення, систематизації, класифікації явищ і предметів.

Оцінюючи компетентності студентів, потрібно врахувати:

- наявність практичних навичок у галузі навчальної дисципліни, що сприяють успішному опануванню професійної діяльності;

- якість, швидкість, стійкість, точність їх виконання в різноманітних умовах, зокрема й екстримальних.

Для оцінки вмінь педагог має враховувати:

- наявність конкретних умінь, їхню глибину, стійкість і гнучкість;

- ступінь опанування основними прийомами діяльності та їх творче застосування під час розв'язання нестандартних завдань у різноманітних ситуаціях майбутньої професійної діяльності,

- здатність моделювати професійні дії;

- упевненість, самостійність, обґрунтованість, систематичність цих дій;

- зміст самоаналізу результатів власних дій, характер зіставлення отриманих результатів з основною метою діяльності;

- умотивованість дій та їхнє усвідомлення;

- наявність помилок, їхня кількість і характер, ступінь впливу на остаточний результат діяльності;

- ступінь ефективності та якість виконаних дій тощо.

Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамен та заліки у НУБіП України» від 27.12.1019 р. табл. 1.

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студент, бали
Відмінно	F	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63

Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота	01-34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни R дис (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи R НР (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

10. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс, база тестових завдань

12. Рекомендована література

Основна

Брюховецька О.В. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: навч.-метод. комплекс. Київ : АПН України, Ун-т менедж. освіти, 2009. 56 с

1. Гончар О.В. Форми і методи педагогічної взаємодії учасників навчального процесу в системі вищої школи другої половини ХХ століття. URL: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppmb/texts/2010_5/10govxxc.pdf

2. Гульбс О.А. Особистісне становлення викладача вищої школи в професійній діяльності URL: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2009_5/PB-5/PB-547.pdf

3. Елементи педагогічної майстерності. URL: www.grinchuk.lviv.ua/referat/1/1099.html

4. Євдокімова О.О. Педагогічна майстерність викладачів вищої школи і фактори, що впливають на її формування URL: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pzpp/2010_12_2Z81-89.pdf

5. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність: підручник. 3-тє вид., допов. і переробл. К.: СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.

6. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: навчальний посібник. Харків : Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.

7. Кайдалова Л.Г. Професійна компетентність та імідж сучасного викладача URL: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppmb/texts/2009-01/09klgimt.pdf

8. Квак О.В. Формування педагогічної техніки як важливої основи педагогічного професійного мислення URL: www.bati-referaty.net.ua/engine/download.php?id=194

9. Нечепоренко Л. С. Педагогічна майстерність: монографія. Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна. Кафедра педагогіки. Х. : ХНУ, 2009. 276с.

10. Обривкіна О.М. Сучасні форми методичної роботи з підвищення педагогічної майстерності викладачів в університеті URL: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/nvnau_ppf/2010_155.../10oom.pdf

11. Отич О. М. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи : підручник. - Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 208 с

12. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 316 с.

13. Плекаємо педагогічну майстерність: навчальний посібник / В.А.Семиченко та ін. Вінниця: Планер, 2010. 674с.

13. Сєдашова О.А. Партнерство: нова модель педагогічної взаємодії викладача та студента у ВНЗ України. URL: <http://nauka.zinet.info/3/sedashova.php>

14. Словник термінологій з педагогічної майстерності / відп. ред. М. Н. Тарасович. Полтава: ПДП ім. В.Короленка, 1995. 63 с
15. Стахневич В., Срібна Н. До проблеми формування індивідуального професійно-педагогічного іміджу викладача вищого аграрного навчального закладу Вісник львівського університету. 2009. Вип. 25. Ч. 1. С. 263–270. URL: http://194.44.242.244/portal/Natural/VLNU/Ped/2009_25-1/index.html
16. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підручник. К., 2006. 151 с.
17. Теслюк В.М. Основи педагогічної майстерності викладача вищої школи: підручник Київ: Видавництво Ліра-К, 2015. 340 с.
18. Теслюк В.М., Лузан П.Г. Основи педагогічної майстерності : навч. посіб. Київ : НАКККіМ, 2011. 304 с.
19. Федорчук В.В. Основи педагогічної майстерності. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д., 2008. 140 с.

Допоміжна

1. Головатий М. Ф. Навчи себе сам. Київ: МАУП, 2014. 120 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
3. Палтишев М. М. Педагогічна майстерність і шляхи її досягнення (У пошуках практикоорієнтованих дидактичних підходів): навч.-метод. посіб. для слухачів курсів удосконалення вчителів. Київ: Видавець О. М. Ешке, 2013. 119 с.
4. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, та ін. Київ: Вища шк., 2014. 422 с.
5. Педагогічна творчість і майстерність: хрестоматія / уклад. Н. В. Гузій. Київ: ІЗМН, 2014. 168 с.
6. Пірен М. І. Конфліктологія: Підручник. Київ: МАУП, 2015. 360 с.
7. Сидоренко В. К., Дмитренко П. В..Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : РННЦ “ДІНІТ”, 2000. 259 с.
8. Солдатенко М.М. Саморозвиток педагогічної майстерності викладача в умовах інформаційно-технологічного суспільства: посіб. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2015. 153 с.
9. Теличко Н.В. Теорія і методика формування основ педагогічної майстерності майбутнього учителя початкових класів : монографія. Київ: Кондор-Видавництво, 2014. 522 с.
10. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2006. 352 с.

13. Інформаційні ресурси

Електронні інформаційні ресурси

<https://studfile.net/preview/4543802/page:5/2>.

https://pidruchniki.com/70124/pedagogika/pedagogichna_maysternist_vikladacha_v_ishogo_navchalnogo_zakladu 3.

https://pidruchniki.com/15660212/pedagogika/pedagogichna_maysternist_uchitelya_vihovatelya 4. http://lib.iitta.gov.ua/26548/1/2652_OTICH_KIEB-2.pdf 5.

https://library.vspu.edu.ua/polki/akredit/kaf_4/nikitchenko4.pdf 6.

https://www.studmed.ru/view/fedorchuk-vv-osnovi-pedagogichnoyimaysternost_dc2a9778393.html